

Undersøgelse om arbejdstid 2015

Indledning

Efterskoleforeningen har i begyndelsen af september måned 2015 gennemført en undersøgelse blandt lederne på efterskolerne om anvendelsen og erfaringerne med de nye arbejdstidsregler. Formålet har været at følge op på den tilsvarende undersøgelse fra september 2014 og herved danne os et overblik over, hvordan det er gået med implementeringen af de nye arbejdstidsregler for lærerne på efterskolerne.

Nogle af spørgsmålene er gentagelser fra 2014, hvilket gør det muligt at sammenligne svarene og konstatere, om forventningerne tilbage i september 2014 kom til at holde stik. Andre spørgsmål er nye og stillet på baggrund af udviklingen og erfaringerne, som vi har gjort os i det forgangne skoleår.

Svarene skal læses med bevidsthed om, at besvarelsens vurderinger er set fra et ledersynspunkt. Dette er undersøgelsens begrænsning, for det kunne naturligvis være særdeles interessant og relevant også at høre direkte fra lærerne, hvordan de oplever de nye arbejdstidsregler.

Der er indkommet svar fra 145 efterskoler eller 59 % af alle efterskoler. Det er et fald i forhold til sidste år, hvor 75 % af skolerne svarede. Faldet i svarprocenten skal formentligt tages som udtryk for, at fokus på arbejdstidsreglerne er aftagende efter, at de er blevet en del af hverdagen. Det er dog fortsat en solid besvarelsesprocent, og vi takker for den store deltagelse i undersøgelsen, som gør undersøgelsen repræsentativ for hele sektoren.

I denne rapport redegøres for undersøgelsens hovedtal. Ud over disse tællelige resultater har næsten alle skoler suppleret med en afsluttende, fri tekst. Her var der mulighed for at kommentere og fremhæve positive muligheder og mere udfordrende sider ved de nye tjenestetidsregler. I Efterskoleforeningen takker vi for de mange bidrag med tilkendegivelser i mange retninger. Man skal være varsom med at konkludere på disse kommentarer, men de styrker alligevel vores mulighed for at vurdere, hvor skolerne har deres fokuspunkter og ser de vigtigste udfordringer.

Efterskoleforeningen, oktober 2015

Christian Petersen og Ole Bjerring

Arbejdstidsaftaler

Undersøgelsen viser, at langt de fleste af skolerne har indgået lokale aftaler om arbejdstid i et eller andet omfang.

Dette har endda udviklet sig i forhold til september 2014, hvor 28 % svarede, at skolen kun brugte de generelle regler. Denne andel er nu næsten halveret til 15 %. 85 % af skolerne har altså lokale aftaler i et eller andet omfang.

En naturlig forklaring på denne udvikling må være, at ledelse og medarbejdere på skolerne i dagligdagen har erfaret, at en række forhold er egnet til at regulere ved lokale aftaler også under de nye arbejdstidsregler.

Skolerne er også blevet spurgt om, hvordan omfanget af lokale aftaler er i år i forhold til sidste skoleår. 75 % svarer, at det er uændret eller næsten uændret i forhold til sidste år. De resterende 25 % fordeler sig i nærmest lige store dele mellem skoler, der svarer, at de har flere/mere omfattende aftaler (11 %) eller færre/mindre omfattende aftaler (14 %). Selvom der er en stigning i antallet af skoler, der anvender lokale aftaler, når man sammenligner undersøgelseerne, så signalerer de ikke, at omfanget af lokalafgifter er stigende fra sidste skoleår til dette skoleår. Dette skyldes formentligt, at skolerne ikke sammenligner med forholdene specifikt i september 2014, men med erfaringen fra hele skoleåret.

Det ser da heller ikke ud til, at skolerne i nævneværdig grad har bevæget sig i retning af at lave aftaler om store dele af arbejdstiden. Her er andelen kun steget marginalt fra 27 % til 28 %. Derimod er andelen af skoler, der har lavet punktaftaler steget fra 44 % i 2014 til nu 57 %.

Tabel 1

Er der indgået lokale aftaler på skolen om arbejdstiden, som er indgået med/underskrevet af TR eller FSL?	2014	2015
1. Nej. Skolen bruger kun de generelle regler.	28 %	15 %
2. Ja, men aftalen begrænser sig til enkelte punkter, som fx akkorder på lejrskoler.	44 %	57 %
3. Ja, der er indgået aftaler om store dele af arbejdstiden eller hele arbejdstiden.	27 %	28 %

Som det ses af tabel 1, er der sket en udvikling i retning af flere punktaftaler.

På langt de fleste af skolerne (91 %) er der valgt en TR til at repræsentere den faglige organisation (FSL), hvis der skal indgås aftaler. Dette er dog et lille fald i forhold til 2014, hvor 94 % af skolerne havde en TR.

Hvis man kun ser på de skoler, som har svaret nej til, at de har en TR, så er der indgået færre lokale aftaler, selvom det i så fald er muligt at indgå aftaler med FSL direkte. Hele 42 % af skolerne uden en TR angiver, at skolen kun bruger de generelle regler, og kun 17 % har indgået aftaler på store dele af eller hele arbejdstiden.

Selvom der ovenfor er lavet en adskillelse mellem punktaftaler og mere omfattende aftaler, er det næppe altid muligt at lave en skarp grænse mellem svarmulighederne, der begge kræver involvering af TR (eller

FSL). De skoler, der har svaret, at de har indgået aftaler (både svarmulighed 2 og 3 i tabel 1), er blevet spurgt om på hvilke områder, at de har indgået aftaler. Resultatet er vist i nedenstående tabel 2.

Det er en meget udbredt mulighed at lave aftaler om udvalgte punkter af arbejdstiden, og det er tydeligvis lejrskoler, der er den helt store faktor, når behovet for en lokal aftale skal vurderes. Andre væsentlige områder, der er indgået aftaler om, er placering af fridage, pauser og bestemte faktorer til forberedelse.

Bemærk at tabellen viser på hvilke områder, at de 85 % af skolerne, der har indgået aftaler, har valgt at lave aftaler. Nedenstående tabel kan altså ikke tages som udtryk for, at 93 % af skolerne har akkorder på lejrskoler, men at 93 % af 85 % af skolerne har akkorder på lejrskoler, svarende til 79 % af alle skoler.

Tabel 2

På hvilke områder er der indgået aftaler?	Skoler, hvor der er indgået aftaler	Alle Skoler
1. Lejrskoler/rejser.	93 %	79 %
2. Placering af fridage (26-dages reglen og fx garanti for fridage på bestemte tidspunkter).	44 %	37 %
3. Individuelle opgaver.	42 %	36 %
4. Nedsættelse af den daglige hviletid.	33 %	28 %
5. Pauser.	52 %	44 %
6. Nattilsyn/rådighedstjeneste om natten.	23 %	20 %
7. Fastsættelse af tilstedeværelse på skolen.	31 %	26 %
8. Bestemte faktorer til forberedelse af undervisning.	48 %	41 %
9. Andre.	9 %	7 %

Som det ses, er det en meget udbredt mulighed at lave aftaler om udvalgte punkter af arbejdstiden.

Efterskoleforeningen har flere gange gjort skolerne opmærksomme på, at det kan være hensigtsmæssigt at indgå aftaler om lejrskoler, placeringen af fridage og om hviletiden, og det er tydeligvis lejrskoler, der er den helt store faktor, når behovet for en lokal aftale skal vurderes. Også placering af fridage er der mange, der har aftaler om.

Imidlertid er der ikke så mange, der har benyttet sig af muligheden for at indgå aftale om nedsættelse af hviletiden fra 11 til 8 timer, selvom de centrale parter direkte har aftalt, at der lokalt er denne mulighed. Dette er en mulighed, der kan give mere fleksibilitet lokalt og give lærere bedre mulighed for indflydelse på placering af deres aftenvagter, men kun lidt over en fjerdedel af skolerne angiver, at de benytter denne mulighed.

Andre væsentlige områder, der er indgået aftaler om, er pauser, individuelle opgaver og bestemte faktorer til forberedelse.

Pauser

Skolerne er blevet spurgt om hvorvidt, at de betaler løn i pauserne, og svarene fremgår af tabel 3.

Tabel 3

Indeholder arbejdstiden betalte pauser?	2014	2015
Ja, der er indlagt betalte pauser i arbejdstiden (fx frokostpause eller andre korte pauser, der indregnes i arbejdstiden). Hvis der er indgået en akkord, som omfatter pauser, skal der også svares ja.	83 %	86 %
Nej, lærerne betaler selv pauserne (indgår ikke i arbejdstiden).	17 %	14 %

Som det ses, har den altovervejende del af skolerne lagt pauser ind i arbejdstiden, enten via en akkord om pauser eller på anden måde. Svarene siger ikke noget om, hvorvidt alle eller kun nogle af pauserne er betalte.

Fridage

Skolerne har som noget nyt i skoleåret 2014/15 skulle vænne sig til, at der er fastere regler for placering af 26 fridage pr. kvartal, og at der skal skelnes mellem 0-dage (arbejdsfri dage) og egentlige fridage. Som det fremgår ovenfor af tabel 2, har en del skoler indgået aftaler herom.

Skolerne er blevet spurgt, om placering af fridage har været til drøftelse på skolen i skoleåret 2014/15. 75 % svarer, at det ikke har været et væsentligt tema, hvorimod 25 % angiver, at der har været en del fokus på dette spørgsmål.

Tidsregistrering

I 2014 spurgte vi til hvilken form for tidsregistrering, at skolerne bruger. Svarene fordelte sig, som det ses af tabel 4 nedenfor, temmeligt spredt. I 2015 har vi gentaget spørgsmålet, dog med en udvidet svarmulighed.

Tabel 4

Hvilken form for løbende tidsregistrering bruger skolen?	2014	2015
Ingen.	34 %	3 %
Ingen tidsregistrering fra skolens side, men lærerne registrerer individuelt.	13 %	7 %
Skolen har stillet et optællingssystem til rådighed (evt. bare et regneark).	28 %	43 %
Der er en fælles forståelse mellem skolen og den enkelte lærer om, at opgaveoversigten svarer til lærerens arbejdstid, så hverken skolen eller lærerne registrerer tid.	<i>Ej svarmulighed i 2014</i>	35 %
Andet.	25 %	13 %

Svarene spreder sig stadigvæk noget ud, dog er andelen af skoler, der stiller et optællingssystem til rådighed vokset væsentligt til 43 %. Andelen af skoler hvor lærere selv registrerer – i hvert fald efter ledelsens vidende - er halveret og udgør nu en ret lille andel på 7 %. Dette kan selvfølgelig skyldes, at skolerne i højere grad stiller et optællingssystem til rådighed, men formentligt spiller det også ind, at lærerne har vænnet sig til de nye arbejdstidsregler og i mindre omfang er usikre på, om arbejdstiden overholdes.

Umiddelbart kan det se ud til, at der er et voldsomt fald i antallet af skoler uden tidsregistrering, fra 34 % til 3 %. En meget væsentlig del af forklaringen på dette er formentligt, at det i 2015 undersøgelsen blev muligt at angive, at der er en fælles forståelse om, at opgaveoversigten svarer til arbejdstiden, og det derfor ikke er nødvendigt at tidsregistrere.

Undersøgelsen viser i øvrigt ikke nogen entydig sammenhæng mellem skolens holdning til at indgå aftaler og skolens holdning til tidsregistrering. Dog er der marginalt færre (24 % mod ellers 28 %) af de skoler, der stiller tidsregistrering til rådighed, som har indgået aftaler om store dele af eller hele arbejdstiden.

Arbejdstidsopgørelsen

Spørgsmålet herefter er naturligvis, om den ikke i alle tilfælde helt stringente tidsregistrering har haft betydning for arbejdstidsopgørelsen. Skolerne er derfor som noget nyt i år blevet spurgt til, om der har været uenighed om arbejdstidsopgørelsen. Da undersøgelsen blev foretaget i 2014, var der endnu ikke noget afsluttet skoleår under de nye arbejdstidsregler, hvorfor spørgsmålet på dette tidspunkt ikke var relevant.

Svarene fordeler sig som vist nedenfor i tabel 5.

Tabel 5

Har der været uenighed omkring opgørelse af arbejdstiden i skoleåret 2014/15?	Procent
Nej, alle har været enige.	48 %
Der har været enkelte mindre uenigheder, som er blevet løst.	45 %
Der har været enkelte, men markante uenigheder.	4 %
Der har været væsentlige uenigheder for en større del af lærerne.	3 %

Som det ses, har der på ca. halvdelen af skolerne ingen uenighed været om arbejdstidsopgørelsen, og på yderligere 45 % af skolerne har der kun været tale om mindre uenigheder, som er blevet løst. Vi har ikke statistik at sammenligne med i forhold til tiden inden de nye arbejdstidsregler, men alligevel må det konkluderes, at overgangen til de nye arbejdsregler ikke har medført væsentlig uenighed om arbejdstidsopgørelsen på skolerne.

Skolerne er desuden blevet spurgt, om de på baggrund af erfaringer fra sidste skoleår har ændret praksis vedrørende tidsregistrering i dette skoleår. Det svarer knapt 3 ud af 4 nej til (73 %); de vil registrere i samme omfang som i sidste skoleår. Den resterende fjerdedel fordeler sig ligeligt mellem, om de vil registrere mere (14 %) eller mindre (13 %). Blandt de skoler, hvor der har været uenighed om arbejdstidsopgørelsen, er der dog flere, der vil registrere mere (33 %), men ligeså mange, også 33 %, der vil registre mindre. Det sidste kan jo skyldes, at man på disse skoler har fundet andre måder at forholde sig til arbejdstiden på, der nedsætter behovet for tidsregistrering.

Opgaveoversigt

Uanset om der laves lokale arbejdstidsaftaler eller ej, skal alle lærere have en opgaveoversigt inden skoleårets start. I 2014 havde 30 % af skolerne først udleveret opgaveoversigter efter sommerferien,

hvilket, kan man formode, skyldtes et behov for indkøringstid, og at indholdet af opgaveoversigterne i al væsentlighed var kendt før sommerferien.

Vi har ikke i år spurgt til, om opgaveoversigterne er rettidigt udleveret, men vi har koncentreret spørgsmålene om indholdet og opfølgningen på dem. I tabel 6 nedenfor ses en sammenligning med 2014 angående angivelse af timetal i opgaveoversigten.

Tabel 6

Indeholder opgaveoversigten forventede timetal til de enkelte opgaver?	2014	2015
Nej.	20 %	10 %
Ja, men kun for undervisning og/eller tilsyn.	19 %	19 %
Ja, der er timetal på de forskellige opgaver, men det er et overslag, der ikke nødvendigvis kommer til at holde stik.	12 %	20 %
Ja, der er timetal på og en fælles forståelse mellem ledelsen og læreren om, at det er dette timetal, der er afsat til opgaven.	32 %	34 %
Ja, og der er aftalt akkorder med TR/FSL på nogle af opgaverne.	16 %	17 %

Opgaveoversigten er primært en sproglig beskrivelse af opgaverne, men 90 % har tilføjet en eller anden form for timetal til at supplere beskrivelserne. Dette er en stigning i forhold til 2014, hvor det var 80 %, der supplerede med angivelse af timetal i et eller andet omfang, og det ledelsesmæssige forbehold, der nogle steder har været mod at angive timer på opgaveoversigten, synes således at være aftagende.

Den mindst omfattende af disse varianter er kun at angive timetal vedr. undervisning og tilsyn, men det er tydeligt, at man på mange skoler bruger timeoverslag i et omfang ud over dette til at sikre en fælles forståelse af arbejdets omfang.

Alle skoler er blevet spurgt til, om der i løbet af sidste skoleår (2014/15) har været opfølgende samtaler mellem lærere og ledelse om opgaveoversigten, se tabel 7 nedenfor. De skoler, der har svaret, at der har været enkelte, men markante uenigheder, eller at der har været væsentlige uenigheder, se tabel 5 ovenfor, er i tabel 7 nedenfor angivet særskilt.

Tabel 7

Har der i løbet af skoleåret 2014/15 været opfølgende samtaler mellem lærere og ledelse om opgaveoversigten?	Alle skoler	Skoler med uenighed om arbejdstidsopfølgningen
Nej	8 %	22 %
Ja, med enkelte lærere	31 %	22 %
Ja, der har været samtaler med alle lærerne	61 %	56 %

Som det ses, er der på flertallet af skolerne en dialog med alle lærerne om opgaveoversigten i løbet af året. Skoler, der har haft uenighed om arbejdstidsopgørelsen, har været knapt så meget i dialog løbende om opgaveoversigten, uden at der dog er markante forskelle. Det skal også bemærkes, at det kun drejer sig om 7 % af skolerne, hvor der har været markante eller væsentlige uenigheder om arbejdstidsopgørelsen, hvilket gør det statistiske materiale meget spinkelt.

Undersøgelsen har også spurgt til i hvilket omfang, at TR har været inddraget i opgaveoversigterne. Svarene fremgår af tabel 8 nedenfor.

Tabel 8

Har TR været inddraget i forbindelse med opgaveoversigterne?	2014	2015
Nej	29 %	25 %
Ja, ledelsen har inddraget TR i en generelt drøftelse af opgaveoversigterne, men ikke i forhold til den enkelte lærer.	62 %	63 %
Ja, TR har deltaget i et eller flere møder mellem enkelte lærere og ledelsen om den pågældende lærers opgaveoversigt.	9 %	12 %

Det er udbredt, at TR har en rolle i forbindelse med udarbejdelsen af opgaveoversigter, men primært på det generelle plan, principper for opgaveoversigterne o.l. Derimod ser det ud til, at TR kun i begrænset omfang har været inddraget i de konkrete drøftelser mellem ledelse og de enkelte lærere om udarbejdelsen af opgaveoversigter. Der er ingen væsentlig ændring i forhold til september 2014.

De skoler, der ikke har en TR, er blevet spurgt om, hvorvidt FSL har været inddraget i forbindelse med opgaveoversigterne i dette skoleår. Det svarer alle de pågældende 12 skoler nej til.

Tilstedeværelse

Udgangspunktet for de nye arbejdstidsregler er, i hvert fald teknisk set, at lærerne er til stede på skolen i hele arbejdstiden, og udsigten til øget eller fuld tilstedeværelse havde stort fokus forud for implementeringen af de nye arbejdstidsregler. Fuld tilstedeværelse er dog ikke virkeligheden på langt de fleste efterskoler.

Skolerne er blevet spurgt om, hvilke krav, der er til tilstedeværelsen i skoleåret 2015/16. Svarene fordeler sig, som det fremgår af tabel 9 nedenfor.

Tabel 9

Hvilke krav er der til lærernes tilstedeværelse i skoleåret 2015/16?	Procent
Fuld tilstedeværelse. Arbejdstiden afvikles på skolen.	3 %
Tilstedeværelse på skolen, dog er der en timeramme, som lærerne selv disponerer over, og som kan lægges hjemme.	29 %
Ledelsen udmelder, hvordan tilstedeværelseskravet skal opfattes, og der er ikke fuld tilstedeværelse.	33 %
Lærerne kræves udelukkende at være til stede på skolen ved opgaver, som kun kan løses på skolen: Undervisning, tilsyn, møder, arrangementer o.l.	36 %

Som det ses, er der på langt de fleste skoler frihed til, at lærerne i et eller andet omfang har placeret dele af arbejdstiden udenfor skolen.

Skolerne er herefter blevet spurgt om, hvordan udviklingen har været i tilstedeværelseskravet fra skoleåret 14/15, der var det første år med de nye arbejdstidsregler, til dette skoleår. Her svarer 73 %, at det er uændret, og 19 %, at lærerne skal være mindre på skolen i dette skoleår end sidste år. Kun på 8 % af skolerne er tilstedeværelseskravet øget. Det ser således ud til, at efterskolerne har indført det omfang af tilstedeværelse, som var ønsket fra begyndelsen, og der er ikke generelt på efterskolerne en gradvis tilvænningsproces i gang henimod større tilstedeværelse for lærerne.

I undersøgelsen både i 2014 og i 2015 er skolerne blevet spurgt om, hvorvidt de er enige i, at eleverne ser mere til deres lærere end før, de nye arbejdstidsregler blev indført. Da vi gennemførte undersøgelsen i september 2014 var skoleåret så nyt, at svaret i stort omfang måtte basere sig på et skøn mere end en erfaring. Det er derfor interessant at kunne sammenligne svarene fra 2014 og 2015.

Tabel 10

Udsagn: 'Eleverne ser nu mere til deres lærere end før!'	2014	2015
Enig.	45 %	42 %
Hverken enig eller uenig.	44 %	53 %
Uenig.	11 %	5 %

Overordnet set må det konstateres, at forventningerne nogenlunde har holdt stik, selvom der er flest skoler, der nu vurderer, at eleverne ikke ser mere til deres lærere end tidligere. Stadigvæk er det dog tæt på halvdelen af skolerne, der mener, at eleverne ser mere til deres lærere end tidligere, og andelen, der er uenig, og altså mener, at eleverne ser mindre til deres lærere, er halveret og udgør kun 5%.

Effektivisering

Et centralt emne i forbindelse med implementeringen af de nye arbejdstidsregler var, om de ville få betydning for omfanget af den enkelte lærers undervisningstid. Ved undersøgelsen i 2014 spurgte vi til ledelsens forventninger hertil. Svarene afgivet i september 2014 kunne af gode grunde ikke basere sig på et opgjort undervisningstimental, men da antallet af undervisningstimer i vidt omfang er budgetterede og konkret skemalagte og tællelige, må det antages, at ledelsens foreløbige vurdering var ganske valid og tæt på det endelige resultat.

Svarene i 2014 viste, at den typiske efterskolelærer måske underviser lidt mere, men der var tydeligvis også basis for netop at konkludere, at det kun er lidt. En stor del af skolelederne vurderede, at det svarer til tidligere, men hvis der er ændringer, er det en stigning. Således vurderede i alt 63 % af skolelederne, at skolens lærere ikke underviser mærkbart mere end tidligere, mens i alt 37 % mente, at lærerne ville komme til at undervise mindst én lektion mere om ugen. Der var stort set ingen, der vurderede, at lærerne ville komme til at undervise mindre.

Vi har i 2015 spurgt til samme emne, men denne gang med vægt på effektiviteten af lærerarbejdet, i stedet for direkte til undervisningen.

Spørgsmålet og svarene ses af tabel 11 nedenfor.

Tabel 11

Har skolen efter din vurdering opnået en effektivisering af lærerarbejdet med de nye arbejdstidsregler?	Procent
Ja, lærerne arbejder mere end tidligere.	12 %
Ja, lærerne arbejder ikke mere end tidligere, men deres arbejdstid udnyttes bedre.	53 %
Nej, det er det samme som tidligere.	30 %
Nej, tværtimod. Skolen får mindre ud af lærernes arbejdsindsats end tidligere.	5 %

Som det ses af tabel 11, mener hele 65 % af lederne, at de nye arbejdstidsregler har medført en effektivisering af lærerarbejdet. Langt størstedelen heraf vurderer, at det skyldes en bedre udnyttelse af lærernes arbejdstid, snarere end at lærerne arbejder mere. Knap en tredjedel mener, at effektiviteten er den samme som hidtil, og kun hver tyvende skole betragter effektiviteten som forringet.

Det kan således konkluderes, at der efter ledernes opfattelse generelt set er sket en effektivisering ved at overgå til de nye arbejdstidsregler, og at denne effektivisering er opnået uden, at lærerne i væsentligt omfang har arbejdet mere end tidligere.

På baggrund af ledernes positive vurdering af effekten af de nye arbejdstidsregler kunne det naturligvis være interessant at indsamle data om lærerens oplevelse af de nye arbejdstidsregler. Det er som nævnt i indledningen en begrænsning for undersøgelsen, at vi ikke har svar direkte fra lærerne.

I stedet har vi dog spurgt lederne om, hvordan de vurderer lærernes oplevelse af de nye arbejdstidsregler på deres egen skole. Det er naturligvis forbundet med en vis usikkerhed at spørge ledere om, hvad medarbejderne mener. Det giver dog et fingerpeg om, hvilken stemning der er i samarbejdet på skolerne.

Svarene fremgår af tabel 12.

Tabel 12

Hvordan vurderer du lærernes oplevelse af de nye arbejdstidsregler på din skole?	Procent
Lærerne er generelt positive overfor de nye arbejdstidsregler.	24 %
Lærerne var skeptiske i begyndelsen, men blev mere positive undervejs.	41 %
Lærerne har ikke været særligt optaget af de nye arbejdstidsregler.	24 %
Lærerne var positive i begyndelsen, men blev mere skeptiske undervejs.	3 %
Lærerne er generelt negative overfor de nye arbejdstidsregler, og det påvirker samarbejdet på skolen negativt.	8 %

Erfaringen med reglerne i praksis synes således at have flyttet opfattelsen hos mere end to ud af fem lærere, og lederne på 65 % af skolerne vurderer, at lærerne er positive overfor de nye arbejdstidsregler eller på vej i en positiv retning i forhold til opfattelsen af reglerne. Hertil kommer, at ca. hver fjerde lærer ikke har været særligt optaget af de nye arbejdstidsregler.

Det er dog også værd at bemærke, at på ca. hver tiende skole (11 %), er der en skeptisk eller negativ oplevelse af de nye regler blandt lærerne, som påvirker samarbejdet negativt. Hvis man kigger nærmere på disse 16 skoler, så adskiller svarene på de øvrige spørgsmål sig på en række punkter fra svarene på de andre skoler.

Der har således på 50 % af disse skoler været en del fokus på placeringen af fridage (mod gennemsnitligt 25 % af alle skoler), og der har kun været fuld enighed om arbejdstidsopgørelsen på 6 % af skolerne (dvs. 1 ud af de 16 skoler) mod gennemsnitligt hver anden skole. For så vidt angår spørgsmålene om, hvorvidt eleverne ser mere til deres lærere end tidligere, svarer 25 %, at de er uenige heri, mod gennemsnitligt 5 %, og kun 50 % af lederne på disse skoler vurderer, at der er opnået en effektivisering af lærerarbejdet (mod gennemsnitligt 65 %). På hver fjerde af skolerne vurderes det, at skolen får mindre ud af lærernes arbejdsindsats mod gennemsnitligt hver tyvende af alle skoler.

Hvis man imidlertid analyserer vilkårene for lærere på disse skoler, så synes forholdene ikke at adskille sig væsentligt i forhold til gennemsnittet: Der er indgået lokale aftaler om arbejdstiden på alle skolerne undtagen på én (94 %), mod ellers på 85 % af skolerne. Der er betalte pauser på 94 % på skolerne mod gennemsnitligt 86 %. Der er ikke forskel i tilstedeværelseskravene på skolen, og andelen, hvor udviklingen i tilstedeværelseskravet er mindre i skoleåret 2015/16 end i sidste skoleår, er 43 % mod gennemsnitligt 19 %.

På denne baggrund er det naturligvis ikke så overraskende, at mere end dobbelt så mange af lederne (63 %) mener, at samarbejdet fortsat er udfordrende (mod gennemsnitligt 29 %), se tabel 14 nedenfor.

Konklusioner

Afslutningsvis er skolelederne blevet bedt om at forholde sig til to udsagn, som bredt søger at konkludere på konsekvenserne af de nye arbejdstidsregler.

Vi har spurgt til, hvordan de nye regler har påvirket skolens tilbud til eleverne. Dette er en gentagelse af samme spørgsmål fra undersøgelsen i 2014, og svarene fremgår af tabel 13 nedenfor. Som det ses er udviklingen i forhold til 2014 minimal.

Tabel 13

Har de nye arbejdstidsregler påvirket skolens tilbud til eleverne?	2014	2015
Ja, positivt - vores tilbud er forbedret.	43 %	43 %
Nej, vores tilbud er uændret.	56 %	52 %
Ja, negativt - vores tilbud er forringet.	1 %	5 %

Lederne er tilsyneladende fortsat delt mellem to konklusioner, hvor godt halvdelen vurderer, at de nye arbejdstidsregler ikke har ændret skolens tilbud, mens lidt under halvdelen vurderer, at skolens tilbud er blevet forbedret. Andelen af skoleledere, der mener, at skolens tilbud er blevet forringet, er vokset til 5 %, hvilket dog stadigvæk er et beskedent antal af skolerne.

Hvis man ser særligt på de skoler, der svarer, at tilbuddet er forbedret, så er der en lille tendens i retning af, at disse skoler har færre lokale arbejdstidsaftaler, større tilstedeværelseskrav og i mindre omfang timetal på opgaveoversigten end gennemsnittet af skolerne. Der er dog ikke tale om en markant forskel.

Endelig har vi spurgt til, hvordan lederne vurderer de nye arbejdstidsreglers betydning generelt for skolen.

Tabel 14

Vælg det udsagn om de nye arbejdstidsregler, der bedst passer til din samlede vurdering.	2014	2015
Det er en gevinst for min skole.	29 %	38 %
Det giver nogle ekstra udfordringer her og nu, men det skal nok blive godt.	23 %	32 %
Det er fortsat udfordrende, men det har også givet positive nye vinkler på samarbejdet og arbejdsfordelingen.	45 %	29 %
Indtil nu har det kun givet bøvl og usikkerhed, og jeg har svært ved at se positive perspektiver.	3 %	1 %

Som det ses, er andelen af lederne, der entydigt vurderer de nye arbejdstidsregler som en gevinst for skolen, steget fra 29 % til 38 %. Seks ud af ti finder det dog stadig udfordrende i et eller andet omfang, og andelen, der efter et års erfaringer med de nye arbejdstidsregler har svært ved at se de positive aspekter, er faldet til en enkelt procent.